

Oplæg om SU-lån

1. Indledning

Som oplæg til rådets møde om lån beskrives de uddannelsessøgendes anvendelse af støtteformen studielån. Først beskrives lånetilbøjeligheden i ungdomsuddannelserne, og dernæst låntagningen på de videregående uddannelser.

Der gives eksempler den gæld, som konkrete studieforløb indebærer efter de eksisterende lånetilbud og med de nye supplerende forsørgerlån. Eksemplerne relateres til den seneste udvikling i gældsforholdenes størrelse og til den seneste statistik for debitorernes tilbøjelighed til at "misligholde" deres gæld.

2. Støttemodtagernes lånetilbøjelighed

2.1 Lånetilbøjeligheden i ungdomsuddannelser

Tabel 1 Andel af stipendiemodtagere i UU, som tog lån i 1999 - 2002 fordelt på alder.

Alder pr. 31/12 i støtteåret	Låntagerandel af stipendiemodtagere					
	1999		2000	2001	2002	
	med børn				med børn	
	----- % -----					
18-årige	3,5	28,6	3,9	4,3	4,2	20,0
19-årige	7,1	24,8	8,7	9,3	9,4	31,0
20-årige	12,0	41,7	14,1	16,1	16,9	55,2
21-årige	24,4	56,0	26,4	29,3	31,6	57,8
22 år og derover	43,2	54,2	45,2	45,8	49,0	56,9
Alle i UU	14,1	51,9	16,0	17,4	18,5	55,8

Anm.: Støttemodtagerne er optalt under UU, hvis de sidst var tilmeldt her i året.

Lånetilbøjeligheden i UU er fra 1999 til 2002 steget fra 14,1 % til 18,5 %. Flere har således en gæld inden de evt. påbegynder en VU.

Støttemodtagere med børn har en væsentlig højere lånetilbøjelighed, og dermed oftere en gæld inden en evt. start på en VU. Lånetilbøjeligheden for støttemodtagere med børn er i samme periode steget fra 51,9 % til 55,8 %.

Tabel 2 Stipendiemodtagere, låntagere og støttebeløb i UU i 2002 fordelt efter alder og bopælsstatus.

Alder pr. 31/12-2002	Stipendiemodtagere		Tildelt stipendium	Låntagere	Tildelt lån	Låntagere i pct. af stipendiemodtagere	
	antal	%	mio. kr.	antal	mio. kr.	2002	2001
18 år	28.650	25	284,9	1.202	11,0	4	4
– hjemmeboende	85 %		212,8	44 %	4,9	2	2
19 år	35.148	30	635,7	3.319	50,8	9	9
– hjemmeboende	80 %		410,4	38 %	18,2	4	4
20 år	22.626	19	421,9	3.815	59,4	17	14
– hjemmeboende	67 %		182,5	25 %	12,4	6	6
21 år	9.617	8	255,1	3.038	46,4	32	29
– hjemmeboende	33 %		45,6	13 %	5,3	12	11
22 år	6.080	5	177,7	2.514	39,3	41	38
– hjemmeboende	18 %		15,5	8 %	2,6	19	17
23 år	4.200	4	127,7	1.933	30,3	46	44
– hjemmeboende	12 %		6,9	6 %	1,4	22	19
24 år	2.889	2	89,6	1.548	25,3	54	47
– hjemmeboende	8 %		3,5	4 %	0,8	25	18
25 år	1.924	2	60,9	1.084	17,8	56	54
– hjemmeboende	6 %		1,7	3 %	0,4	28	24
26 år og derover	5.681	5	172,3	3.109	49,7	55	53
– hjemmeboende	3 %		2,1	2 %	0,8	34	35
I alt	116.795	100	2.225,7	21.556	330,5	18	17
– hjemmeboende	63 %		881,0	17 %	47,5	5	3

Anm.: En person henføres til den uddannelses- og bopælsstatus, som vedkommende senest i året var registreret under, uanset om støtten er beregnet efter udeboende- eller hjemmeboendesats.

Ca. 5 % af de hjemmeboende i UU tog lån, blandt de 18, 19 og 20-årige var det henholdsvis 2, 4 og 6 %, der tog lån.

Ca. 40 % af de udeboende i UU tog lån, blandt de 18, 19 og 20-årige var det henholdsvis 16, 27 og 34 %, der tog lån.

I 2003 gjorde ca. 2.600 brug af muligheden for at tage et forhøjet lån som kompensation for at deres stipendiestøtte var reduceret som følge af forældrenes indkomst. De 2.600 udgjorde ca. 11,9 % af de, der tog lån i UU i 2003, uanset alder.

2.2 Lånetilbøjeligheden på de videregående uddannelser

Tabel 3 Andel af stipendiemodtagere i VU som tog lån i 1999 - 2002 fordelt på alder.

Alder pr. 31/12 i støtteåret	Låntagerandel af stipendiemodtagere							
	1999		2000		2001		2002	
	med børn		med børn		med børn		med børn	
							----- % -----	
20-årige	16,5	27,8	19,4	19,6	19,7	35,7		
21-årige	22,7	48,5	24,8	26,4	27,2	43,8		
22-årige	31,1	47,8	34,2	35,1	36,3	52,0		
23-årige	40,3	54,3	43,5	44,9	46,0	59,5		
24-årige	47,9	58,2	50,9	51,6	53,7	62,4		
25-årige	53,4	59,2	56,1	57,6	58,5	60,6		
26-årige	57,8	59,1	60,0	61,0	62,8	64,6		
27-årige	61,2	61,4	62,9	64,1	64,7	65,4		
28-årige	62,0	61,4	65,4	65,2	67,0	66,8		
29-årige	65,5	65,9	64,7	65,6	67,0	65,6		
30 år og derover	61,9	62,3	62,7	61,9	62,0	60,2		
Alle i VU	47,1	60,5	49,5	50,7	51,9	62,1		

Lånetilbøjeligheden i VU er fra 1999 til 2002 steget fra 47,1 % til 51,9 %, og den er stigende med alderen. Støttemodtagere med børn har en væsentlig højere lånetilbøjelighed, når de er under 25 år. Derimod adskiller de sig ikke fra de andre, når de er over 25 år. Fra 1999 til 2002 er lånetilbøjeligheden for støttemodtagere med børn steget fra 60,5 % til 62,1 %.

Mangler støttemodtageren klip inden for de sidste 12 måneder før uddannelsens afslutning tilbydes støttemodtageren slutlån i op til 12 mdr. (5.963 kr. pr. md.).

Tabel 4 Klippekortstatus ved fuldført uddannelse på udvalgte videregående uddannelser i 2002: Manglede klip, slutlån og fødselsklip.

	Støttemodtagere					
	Støttemodtagere i alt	Manglede klip		Fik slutlån	Slutlånstilbøjelighed ¹⁾	
		Uden fødselsklip	Med fødselsklip			
antal		----- % -----				
Alle støttemodtagere	41.669	14,9	28,1	16,3	8,1	49,7
Lægevidenskab	526	14,9	20,4	16,5	6,5	39,4
Naturvidenskab	1.153	64,5	68,9	65,1	30,7	47,2
Jura	703	47,9	53,9	48,8	19,1	39,1
Cand. merc.	940	27,3	55,2	29,0	21,2	73,1
Civilingeniør	890	22,2	25,5	22,4	13,1	58,5
Humaniora	1.595	63,2	70,5	64,9	34,0	52,4
Lærer	2.753	5,7	13,0	6,8	4,0	58,8
Sygeplejerske	1.793	1,7	8,0	2,5	1,1	44,0

Anm.: Støttemodtagere, som mangler klip, omfatter støttemodtagere, der i en eller flere måneder før uddannelsen blev færdiggjort manglede stipendieklip. Kun personer, der mangler klip kan optage slutlån.

1) Andel af støttemodtagere, der manglede klip, der fik slutlån.

Af tabel 4 fremgår det, at 16,3 % af dem som fuldførte en VU i 2002 havde manglet klip i forbindelse afslutningen af deres studie. Blandt de, der havde fået fødselsklip, var andelen, som manglede klip ca. dobbelt så stor (28,1%), som blandt dem der ikke havde fået fødselsklip (14,9 %).

Ca. 8,1 % af alle der fuldførte tog slutlån, dvs. ca. halvdelen af de støttemodtagere, der manglede klip (16,3 %) tog slutlån (8,1%). Dette er imidlertid gennemsnitstal. Det er primært på LVU, at en stor del af de studerende mangler klip og dermed kan tage slutlån. Fx manglede 65% af støttemodtagerne på både naturvidenskab og på humaniora klip.

Blandt de, der mangler klip, varierer tilbøjeligheden til at tage slutlån fra 39,1 % (Jura) til 73,1 % (Cand. merc).

Tilbøjeligheden til at mangle klip er som sagt størst blandt dem, som får fødselsklip. Dette er markant på MVU-uddannelserne lærer og sygeplejerske. Blandt de, der havde fået fødselsklip, manglede her, hhv. 13,0 % og 8,0 % klip; blandt dem, der ikke havde fået fødselsklip, var det kun 5,7 % og 1,7 %. Tilbøjeligheden til at tage slutlån på de to uddannelser var hhv. 58,8 % og 44,0 %.

3. Gældens størrelse ved uddannelsens afslutning

3.1 Udviklingen i gældens størrelse ved uddannelsens afslutning

Tabel 5 viser gældens størrelse for dem, som afsluttede deres uddannelse i henholdsvis 2001 og i 2002.

Tabel 5 Debitorer med afsluttet uddannelse i 2002 med restgæld på SU-lån fordelt efter restgældens størrelse og uddannelseskategori pr. ultimo 2002.

Restgæld på SU-lån (kr.)	Ungdomsuddannelser	Videregående uddannelser	I alt
	2002	2002	2002
	----- antal lånedebitorer -----		
Under 25.000	7.547	4.717	12.264
25.000 - 49.999	3.572	5.711	9.283
50.000 - 74.999	1.769	5.459	7.228
75.000 - 99.999	688	4.103	4.791
100.000 - 124.999	298	2.724	3.022
125.000 - 149.999	110	1.866	1.976
150.000 - 174.999	61	1.255	1.316
175.000 - 199.999	47	831	878
200.000 - 224.999	20	553	573
225.000 - 249.999	21	320	341
250.000 og derover	20	286	306
Total	14.153	27.825	41.978
Gnstl. restgæld i kr.	33.600	77.900	63.000
Debitorer i procent af SU-modtagere, der sluttede uddannelsen i året	25 %	66 %	43 %

Anm.: Misligholdte SU-lån indgår ikke i tabellen.

Ca. 14.200 (25 %) af dem, som afsluttede en UU i 2002 havde studiegæld. Gælden udgjorde i gennemsnit 33.600 kr. Ca. 3.000 (21 %) af debitorerne havde en gæld på over 50.000 kr. (de 3.000 udgjorde ca. 5,4 % af dem, som afsluttede en UU i 2002).

Ca. 66 % af dem, som afsluttede en VU i 2002 havde studiegæld. Gælden udgjorde i gennemsnit 77.900 kr. Gennemsnittet dækker over uddannelser af meget varierende længde (KVU, MVU og LVU).

Ca. 11,7 % af debitorerne havde en gæld på over 150.000 kr., de udgør ca. 7,7 % af dem, som afsluttede en VU i 2002. Alle debitorer som afsluttede en bacheloruddannelse i 2002 indgår i statistikken, selvom en væsentlig del heraf fortsætter låntagningen på kandidat-overbygningen. Tallene undervurderer således gældens gennemsnitlige størrelse ved uddannelsesforløbets endelige afslutning og andelen af større gældsforhold.

306 af debitorerne havde en gæld på over 250.000 kr. ved uddannelsens afslutning i 2002. Det er en stigning på 74 % i forhold til de, der i 2001 afsluttede uddannelsen med en gæld på over 250.000 kr. (fra 176 til 306 debitorer).

Tabel 6 viser udviklingen i gældsforholdenes størrelse fra 1998 til 2003

Tabel 6 SU-lånedebitorer med afsluttet uddannelse i 1998 – 2003, fordelt efter gældens størrelse ultimo året

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
	----- antal -----					
Under 50.000 kr.	18.600	19.400	20.400	21.300	21.900	20.800
Index	100	104	110	115	118	112
50.000 – 99.999 kr.	8.700	9.500	9.900	10.700	12.200	13.100
Index	100	109	114	123	140	151
100.000 – 149.999 kr.	3.700	3.500	4.100	4.800	5.100	5.500
Index	100	95	111	130	138	149
150.000 og derover	1.800	2.100	2.500	3.000	3.400	4.100
Index	100	117	139	167	189	228
I alt	32.700	34.500	37.000	39.800	42.600	43.500
Index	100	106	113	122	130	133

De senere års kraftige udvikling i antallet af støttemodtagere, som mangler klip og det deraf følgende stigende antal slutlånsmodtagere, har betydet, at væsentlig flere afslutter deres uddannelse med en relativ stor gæld.

Tabel 7 Misligholdt studiegæld (hovedstol) ultimo 2003 for debitorer, der afsluttede uddannelsen i hhv. 1998, 1999 og 2000

Andel misligholdte studiegældsforhold ultimo 2003						
Hovedstol	1998		1999		2000	
	antal	%	antal	%	antal	%
1 – 25.000	853	17	935	18	1.175	18
25.001 – 50.000	470	10	533	11	549	10
50.001 – 75.000	281	7	328	7	321	7
75.001 – 100.000	190	9	212	8	213	7
100.001 – 125.000	100	8	99	7	116	7
125.001 – 150.000	62	11	78	10	80	9
150.001 – 175.000	30	14	36	10	50	10
175.001 – 200.000	20	41	31	27	27	13
200.001 – 225.000	11	92	25	83	25	45
225.001 – 250.000	8	100	14	88	16	84
> 250.000	1	100	7	100	14	100
I alt	2.026	11	2.298	11	2.586	11

Anm.: Misligholdt gæld vil sige at debitor på et eller andet tidspunkt i perioden for afviklingen af SU-gælden ikke har overholdt tilbagebetalingsaftalen. En del af den misligholdte gæld vil dog på opgørelsestidspunktet igen være under normal afvikling, men er alligevel henregnet til misligholdt gæld.

Tabel 7 viser at ca. 11 % af gældsforholdene ”misligholdes”, dvs. at der enten har været eller er problemer med tilbagebetalingen. De fleste misligholdte gældsforhold er på under 50.000 kr.. Tilbøjeligheden til at misligholde stiger imidlertid markant, når hovedstolen overstiger 175.000 kr..

Ifølge tabel 6 stiger antallet af gældsforhold på over 150.000 kr. fra 2000 til 2003 med 64 % (fra 2.500 til 4.100 om året) for dem, som afslutter deres uddannelse i året. Dette indebærer, at omfanget af de store misligholdte gældsforhold må forventes at stige tilsvarende fra 2004 til 2006 for debitorer, der afslutter i hhv. 2001, 2002 og i 2003.

3.2 De nye lånetilbud og gældens størrelse

I det følgende vises der eksempler på gældens størrelse, afhængig af i hvilket omfang de eksisterende og de nye lånetilbud forudsættes anvendt.

Alle forsørgere tilbydes som noget nyt et forsørgerlån på 1.157 kr. pr. md.. Som udgangspunkt indebærer fordoblingen af stipendiet til de enlige forsørgere og de 646 kr. i ekstra stipendium pr. md. til forsørgere, hvor begge forældre er på SU, at disse forsørgeres behov for at låne reduceres. De fleste forsørgere i SU-systemet er dog samboende og ikke begge på SU; for dem vil den ekstra forsørgerstøtte bestå af tilbudet om forsørgerlån.

Tabel 8 Eksempler på lånetilbud og gæld (inkl. renter), når tilbagebetaling påbegyndes 1 – 1½ år efter uddannelsens afslutning (2004-prisniveau)

Uddannelsestid	Alm. SU-modtagere (ikke forsørgere)	Forsørgere (enlige og samboende pr. person)	Forskel (supplerende forsørgerlån pr. person)
----- kr. -----			
UU			
2 år	60.000	90.000	30.000
Heraf hovedstol	55.500	83.300	27.800
LVU			
5 år	160.500	233.600	73.100
Heraf hovedstol	134.200	201.200	67.000
5+1 år	190.000	285.100	95.100
Heraf hovedstol	161.900	242.900	81.000
5+1+1(s) år	273.900	387.400	113.500
Heraf hovedstol	233.500	328.300	94.800
5+1(b)+1+1(s) år		427.500	
Heraf hovedstol		356.100	
MVU			
3½ år	102.200	153.300	51.100
Heraf hovedstol	92.500	138.800	46.300
3½+1 år	134.900	202.400	67.500
Heraf hovedstol	120.300	180.400	60.100
3½+1 år+ 1(s)	216.500	301.600	85.100
Heraf hovedstol	191.800	265.900	74.100

Anm.: Gældseksempler er baseret på de aktuelle renteforhold, dvs., en rente under studie tiden på 4,0 % og 3,0 % efter uddannelsens afslutning. Uddannelsesforløbene er forudsat at starte pr. 1/8 (UU) og 1/9 (VU) 2004.

1(b) = 12 mdr. med fødselsklip, 1(s) = 12mdr. med slutlån.

Tabellen viser støttemodtagerens gæld, såfremt der tages lån i hele uddannelsestiden, dvs. fx 70 låneklip, når uddannelsen har taget 5+1 år. Støttemodtageren er forudsat at være uden gæld inden uddannelsen påbegyndes. VU-eksemplerne er således uden en evt. UU-gæld.

På LVU vil støttemodtagere på studier, hvor mange mangler klip, kunne få en relativ stor gæld som følge af slutlån.

På MVU er det relativt få, der tager slutlån, dog er støttemodtagere, som har fået fødselsklip, væsentligt overrepræsenteret blandt slutlånsmodtagerne.

På UU er forsørgerne, væsentligt overrepræsenteret blandt låntagerne. Som det fremgår af tabellens eksempler forøges forsørgernes gæld i UU med 30.000 kr., hvis de tager det fulde lån i 2 år (24-rater), og i VU med ca. 95.000 kr., hvis de tager lån i 5+1 år (70 klip). Det indebærer en UU-gæld på ca. 90.000 kr. og en VU-gæld på ca. 285.000 kr.. Det må derfor antages, at langt fra alle forsørgere vil tage imod de nye lånetilbud.

Hvis forsørgerne helt eller delvist tager de nye supplerende lån, vil deres gæld blive væsentlig større end ellers.

Set under et indebærer de mange lånetilbud en teoretisk risiko for at pådrage sig en ganske stor gæld. Mange vil dog formentlig være tilbageholdende med at tage de store lån.

Det er væsentligt, at de unge disponerer deres låntagning i forhold til hele uddannelsesforløbet, da en relativ stor gæld tidligt i et uddannelsesforløb indebærer, at lån, som støtteform, bliver et mindre attraktivt valg på den sidste del af uddannelsen.